Ji Tefsira Qur'anê

(Beşa yekem)

Kamran **Elî Bedirxan**

Amadekar: Sedat Ulugana

193- Gele misrikino.. pûtên we ko î we [illegible] hembêrî
[illegible] û ji Xuda pê ve ji man re jî ibadetî dikin,
bizanin ko wek we mexlûq in, heke hon dibêjin rast in [illegible] 200-
banî wan bikin û bila ew ji we re vegerînin.
194- Ma destên wan heye ko bigirin, destî wan
heye ko bigirin, çavên wan heye ko bibînin,
guhê wan heye ko bibihîsin?
Bêje: banî pûtên xwe bikin, bila/ew di hegê min de hey 201-
ji destî wan tê gûnda we bikin, ez ji wan ji 202-
Xudayê xwe tirsiyar im.
195- Delîl û sermiyanê min Xudaye, yê ko Quran da dak
û ~~delîl~~ silkan û ~~sermiyanê~~ padîşahê bextewar û qenckaran heye em
196- Pûtên we ko hon ji Xuda pê ve ibadetê ji man re ji
ibadetê dikin/nikarin (bizanin ko) we arîkariya xwe û we ji arî
we bikin 203-
197- Gava tu banê merdikê û dilêjê wan bikenin riya
rastiyê/wa (ew) bibihîsin û tu ~~dibînê~~ (nêzî dikî) ko ew li te mêz
dinêrin, lê/te na bînin (bizanî ko) .
198- Ji aûvên xelkê bibore, bi pêkanîna xêrê û qencî
şîretan li ~~wan~~ xelkê bike û ji nezan û sefîhan rûyê (xwe)/bizi
dan ji wan bide. 205-
199- Heke şeytan ~~wesweseyê~~ dixwaze te bixapîne

ji riya Xuda dûrine, ~~ew~~ Xuda bîne bîra xwe û arîkariya wî
bixwaze, Xuda bihîstiyar û zana ye.
200- Jên ko ji Xuda tirsiyar in ~~tegava~~ dikevin/şeytan (ko) wesweseyê li
wan dike, dixwaze wan bixapîne, Xuda tînin bîra xwe
arîkariya wî dixwazin û çavê wan ve dibe, hû dibin û ji destê şeytê
difilitin.
201- Şeytan birayên xwe ~~kafiran~~ kafiran ~~dikin~~ têxin rêkê xwe, û (an) bê
de dimeşin û ~~xw~~ ~~na~~ (nikarin) ji dûkevin.
202- Heke tu ji wan re ayetekî nîne anî, (ew) ji te re dibêjin:
te çima ~~ayetek~~ ji xwe re ew ayetekî çênekir? Bêje: Ayetên ko
ez ji we re tînim wehyên Xuda ne, û ez ~~di riya Xuda de~~
li gora emrê Xuda dimeşim, ayetên Xuda ronahiya dila ye,
bi wan rastî û nerastî ji hev dibin û mirovên ko baweriya xwe
bi wan tînin ~~riya~~ (digihin) rehmet, qencî û rastiya/(dinê) Xudê.
203- Gava Quran tê xwendin ~~[illegible]~~ maxêrin, guh
bidinê ~~[illegible]~~, bibihîsin da ko bigihin rehm û pîroziya Xudê.
204- Pêxemberê min, ~~Xudayê xwe~~ ji ~~[illegible]~~ dil û can/sitê û irarê (bi dil û nizayî)
~~bi ko dengê xwe~~ Xudanê xwe bîne bîra (ji tirsiyan bibe) û bi ko dengê xwe
bilind bikî navê wî zikir bike û ji ~~[illegible]~~ mirovên ko Xudanê
xwe ji bîr bikin we be.
205- Jên ko ~~[illegible]~~ li ba ~~[illegible]~~ Xuda ne, ~~[illegible]~~ (li ber Xudê arî na bin) ~~dîibadeta wî de~~, mezinahiyên Xuda, [illegible]
~~[illegible]~~ na kin, ji jê re/ pesnên ~~û~~/(dikin) ~~secde dikin~~ dikinê Xudê.
dia û ... û ji Xudê re secde ...

ko bi kirina masînanîyê / gunehkar ne bibûn | çûcka nekirina masînanîyê dikirin got:

63- [illegible] gotin ... hon jî bi miletekî ko Xuda wê ... bi edimînê an bi ezabekî giran êşê biêşîne, ... çima hon şîretan ... dikin?

Wan got: me bi vî kirinayê mazereta xwe şanî Xudanê xwe didî, û ... heye ko xelkê gund ji Xudayê xwe tirsiyan ... û dest ji masînanîyê dikişînin.

164- Gava yên ko ... masînanî / ji ... masînanîyê şîretkaran ne dan, me şîretkarên riya qencîyê ji nav wan xelas kirin û yên mayîn seba fesad û neçeziya wan bi ezabekî giran êşandin.

165- Hundî wan dest ji masînanîyê ne kişandin, em ji rehm û pîroziya me dûr ketin û me ji wan re got: bibin meymûn û ew asfil û şerpeze bûn.

166- Bîne bîra xwe ... Xuda emir kiriye ko uhî heta roja piştdawîyê bi ... bi belayên kuştin û mihacerat ... û cizye û hokiyê şermisar û şerpeze bibin [Xuda gunehkaran ko û ber diêşîne û toba tobedaran qebûl û wan efû dike, Xuda [illegible] e.

167- Me uhî li ... kiriye. ... ji wan hinekîya xwe bi Bezma Muhemed anîne û / ji ... û ... din hinekîya xwe ne anîne û ... ne bûne, em ... bi qencî û / xirabiyê ... û diceribînin û wan ... heta ko ew vegerin ser riya Xuda a rast.

168- Selfê ko piştî wan hatin her çend ji Tewrat ji wan re ma, ... ew hinê hikmên wê ... bûn ji bo xatirê

çend peran hikmên Tewratê ... û ... Xuda de gunehên me dibore û her çi ji wan re ... dayin heram ... helal be heram be, dikirin berîka xwe, Ma wan li gora hikmên Tewratê soz ne da bûn ko di heqê Xwedê de rastîyê bêjin û wan Tewratê de ... tişt xwendine û ... hikmên Tewratê ... sch kirine; ji bona ... ko ji Xudayê xwe tirsiyan in ... xweştir ... axiretê ye, gelo ew ... bûne

169- Yên ko li gora hikmên kitêbê dimeşin û nimêja xwe bi şertên wê pêk dikin; pêkve tînin, divê bizanin ko em ... genîkaran winda na kin.

170- Me çiyayê Tûrê wek sîbekî giran di ser serê wan re ... da rakirandin û uhî hanedikin ko ew çiya wê bikeve ser wan, me ji wan re got: tiştê ko em didin we bi ... û hînê hikmên wê bibin, qedrê Tewratê bigirin û li gora emrê wê bimeşin heta ko hon ji Xuda tirsiyan bibin.

171- Wê demê bîne bîra xwe ... [illegible] [illegible] ji pişta Ademê ... û Xuda ew kirin şahidên hev û ... ko Tovê bênê afirandin bi amr Xuda hatin pêşiya wî, Xuda got wan: Ez ne Xudanê we me?

Wan got: belê, em şahidin ko tu Xudanê me yî.

Me wisa kiriye heta ko em roja dawî piştdawîyê de ... bêjin, em wergî ne hatine, em jê bêhay bûn.

56- Yên ko [illegible] destiya pêxemberê min Muhemed ... jê ko bi xwe nezan e û bi wehyên min riya rastîyê şanî xelkê dide, dikin û ji xwe ... wan di kitêbên xwe Tewrat û Incîlê de dêtin / hatine ditine, bila bizanin ko Muhemed ji / kirina qencîyê ... û kirina xirabîyê emin bike û xwarina tiştine baş / ji wan re helal û xwarina tiştine kirêt û kirina tiştên ... ji wan re heram bike, û [illegible] ; ... bikin û qeydeyên dinê wan ên giran sivik bike.

Yên ko hinekîya xwe bi wî tînin, qedrê wî digirin, / arîkariya wî dikin û li gora emrên Quranê ko jê re hati dahatin dimeşin ew ji ezabê dojehê xelas dibin û digihin buhuştê.

157. Pêxemberê min bêje: Gelî mirovino... ez pêxemberê Xuda me ... me û ji bo we hemiyan hatime, Xudayê ko xwediyê milkê erd û ezmana ye, ji wî pê ve tu Xuda nîne, yê ko saxe dike nedijîne û yê ko dimirîne ew e, ji baweriya xwe bi Xuda û pêxemberê wî ... ko bi xwe nezan e û bi wehyên Xuda riya rastîyê şanî xelkê dide — bînin her wekî pêxember ji baweriya xwe bi Xwedê û ... emr û kitêbên wî aniye, ... hindestiya pêxember bikin li gorî emrên wî bimeşin ta ko hon bigihin riya rastîyê.

xelkê ... digehînin li gora ... Xuda dimeşin

158- Ji qewmê Mûsa birek: heye ko / ... riya rastîyê / û hikmê xwe li gora edaletê didin.

159- Me lawên Israîl kir duwanzde bir û her yekî ji wan bû miletek mezin, gava Mûsa ji bo xelkê xwe av xwest, me jê re weha kir û got: bi çoyê xwe li wî kevirî bide, wî bi çoyê xwe lê da, ji nişkê ve ji wî kevirî duwanzde kanî der bûn û her bîrê xelkên Mûsa dekanî di xwe nas kir û me di germiya destê Tihê de bi ewrê sih da we û me ji we re gezû û kutefî da dahatin û me dostûn xwarina wê zadî pak da we, me bi ... xwe zilm ne li me ... li nefsa xwe dikir.

160- Bînin bîra xwe, me ji wan re got: biçin vî gundî û ji zadên wî bi qasî daxwaza xwe bixwin, û ji [illegible] ji deriyê wî li ser çokan dubar bin û bi poşmanî bibin tobedarên gunehên xwe ta ko Xwedê ji toba we qebûl bike, ji ber ko xwe xweşiya mirovên qenc bêtir dike.

161- Ji wan yên ko ezabdarî nefsa xwe bûne gotina xwe guhartin û pê ... ji ... / ... li ser wan de anî ji ber ko wan zilm dikin.

162- Pêxemberê min... ji uhîyan ji halê xelkê gundê ... li ... bipirse, xelkê wî gundî her çend ji masîvanî di roja şemî de heram bû, bi wan masîvanî dikirin, masî li temê di roja şemî de ... ... lêva avî dibûn û di rojên din de ne dihatin ditin û ... em bi vî awayî diceriband û diêşand.

146- Yên ko dewan bi alî ayetên me ve dane û roja axiretê inkar kirine, emelê wan în gene ji / bi kêrî wan na ye. Evê bi gora kedê xwe berpirsiyar bibin û ezabê bikişînin.

147- Piştî ko Mûsa çû û ciyê, tixûbê û ji Xudayê xwe re ibadet dikir, qewmê wî ji miletê Fir'ewn golikekî bi emanetê / golikekî bir ji zêr ku bi amakî hat bû çê kirin ko ji dengê wî deng dihat. Ma wan ne didît û bîr ne dibirin ko wê golikê bi wan re xeber ne dida û nikarî bû riya rastiyê şanî wan bide; lê wan ew ji xwe re kir Xuda û ji zaliman bûn.

148- Gava ew ji ibadeta golikê poşman bûne û / wan dîtin ko o riya xwe şaş kirine û wan got: heke rehmet û prizaniya Xuda ne gihe me û Xudê di gunehên me ne bore em ji ziyankaran dibin.

149- Gava Mûsa vegeriya ba qewmê xwe enirî û xemgîn bû, got wan: piştî çûna min we çi işekî xirab kir, çima / hûn hevidarê emrê Xudayê xwe û vegera min ne man? û Mûsa Rupelên Tewratê ji destê xwe danî erdê û / bira yê xwe ji por / wî girt û / kişand. Harûn got: kurê diya min, miletê min ez jar kirim, wan ez bikuştama, qed yadê min me şkirîne û bi me de ko xelk li her hetiya me şa bibin, û ji min me xeyide û bawer me ke ko ez ji zaliman im.

150- Mûsa got: / di gunehên min û birayê min bibore û me bigihîne / Xudanê min.

rehmet û prizaniya xwe, yê dilovantir tu î.

151- Yên ko golikê birin û ji xwe re kirin Xuda di axiretê de bi, ezabê Xuda wê bine êşandin û di dinyayê de ji sefîl û şerpeze bibin. Xuda cezayê derewkeran bi vî awayî dide.

152. Lê yên ko xirabî kirine û piştre tobedar bûne û bawermiya xwe anîne bidin bikeniyan ko Xudanê te di gunehên tobedaran dibore, Xuda dil

153- Piştî ko erma Mûsa borî, rupelên Tewratê hilanî, di wan rûpelan de ji bo / nivîsên ko ji Xudayê Xudanê xwe ditirsiyan in / dilşînî û rehmeta Xuda û riya rastiyê nivîsandî bûbû.

154- Mûsa di dema ko me ji re emir kirî bû ji qewmê xwe hefte mirov bijartin, û gava ew mirovên ha ketin recfândinekî giran Mûsa got: Xudanê min, heke te bixwesta berê ji, gava ko wan ji golikê re ibadet dikirin, dikarî bû / min û wan bifetisînî, / ji ber gunehkariya qewmê me / dixwazî me.

golo bi hikmên xwe bicedimînî / mezaniya wan emrê te ye, te dixwest û ew neban man, / riya her kesê ko dixwazî şaş dikî û her kesê ko dixwazî digihînî riya rastiyê, delîl û serweriya me tu î, di gunehên me bibore, me bigihîne dilovaniya xwe, efûkarê çêtir tu î.

155- Di dinyayê / de ji kerema xwe û axiretê qencî û xweşiyê bike para me, û bigihîne bihuştê û hedê emê vegerin ba te. Xuda got: ez bi ezabê xwe her kesê ko dixwazim diêşînim û rehm û prizaniya min dora her tiştî digire, ezê di gunehên mirovên ko / ji min ditirsin zekatê xwe didin û bawermiya xwe bi ayetên min anîne bibiorim, ew ji rehm û prizaniya min.

dibatin hesibandin

136- Me ji lawên Israîl re ko di destê Fir'ewn de jar / kirî û bindest / erdê rojhilat û rojavayê Şam û Misrê, welatên ko me pîroz kiriye û bextê lawên Israîl xudanê bûn diktin û ko gotina Xuda hate cih û / qesr û avahiyên bilind ko Fir'ewn û miletê wî ava dikirin / kirî bûn hilweşand.

137- Me bi selametî lawên Israîl ji avê derbaz kir û gava ew gihaştin welatê miletekî ko ji pûtperestan, qewmê wî ji pûtê xwe re ibadet di perestiş dikirin, nezanên lawên Israîl ji Mûsa re got: heke tu ji me re / ji pûtekî weke pûtên wî miletî biafirîne, emê ji re perestiş bikin. Mûsa got: me nezaniya Xudê xeber me kiriye, hûn miletekî nezan in;

138- Halê û dawiya wan pûtperestan xirab e û emelê wan bikêr e.

139- Mûsa ji lawên Israîl re got: ma hûn ji Xuda pê ve xudayekî dixwazin, Xuda we ji / hemî miletên din çêtir girtiye.

140- Bînin bîra xwe .. me we hûn ji destê Fir'ewnê ko zor li we dikirin, kurên we dikuştin û dot û keçên we dihiştin xelas kir; Xuda hûn bi wan ezabên giran diceribandin bi hewaykî mezin diceriband.

141- Me ji Mûsa re sih şev / heta ko rojiyê bigire û miklet dayî / piştre bi deh şevên din ji xwe miklet we kir çil roja temam kir / û pê mikleta wî temam bû û Mûsa ji birayê xwe Harûn re got: tu bibe nûnerê min, qene be qenciyê bike û me bere riya fesadkaran.

142- Gava mikleta Mûsa temam bû û axdeng û axaftina Xuda bihîst got: Xudanê me ji kerema xwe berde ezê te bibînim. Xuda got: tu nikarî min bibînî lê mezekeke pêşiya xwe, wê çiyayê dibînî, heke ew riya cihê xwe de ma tu jî min bibînî, û gava Xuda di ser wî çiyê re dubar bû çiya perçiqî, dengekî mezin ji çiya hat ji tirsa bi serê û / dilê Mûsa borî û ket erdê, piştî ko Mûsa gava Mûsa hişê hat ew bi hişê xwe hat got: Xudanê min, tu mezin, min ev kiriye ko tu na yê ditin, ez tobedar bûme û ez bawermendê pêşîn im.

143- Xuda jê re got: Mûsa bi axaftina / û bi pêxemberîtiya min û te ji hemî mirovan çêtir girtiye; tiştên ko ez jê te didim te bibe û ji şikirdaran bibe.

144- Me ji bo Mûsa di Tewratê de li ser her tiştî şîret û pendên me û hikmên dîn û dinyayê bi tefsîla wan nivîsandiye; Mûsa tu wan bi dilekî xurt û pak bibe û ji qewmê xwe re emir bike bila ew jî li gora hikmên Tewratê bimeşin. Ezê jî dawiya / fasiqû gunehkaran şanî we bidim.

145- Ezê yên ko di dinyayê de bê rê xelkê diêşînin / û dilêşînin û mezintirîxwaziyê dikin na gihînim ronahiya ayetên xwe, ji xwe heke ew hemî ayet û delîlan bibînin ji bawermiya xwe bi wan na yên, riya rastî û çêtiriyê pêş xwe de peyda bikin ji nakevinê (tê de na meşin) heke reyekê xwar dibînin dikevinê ji ber ko wan derew bi alî ayetên me ve dane û bala xwe na dane riya rastiyê, û bêr na bin, ji bêhay in.

2- Fir'ewn got: Berîya îzna min we bawerîya xwe bi wî anî? wî hoste/seh dikirin, we sozê û qerara xwe bi Mûsa yek kirîye, ta ku hûn qewmê wî milletê ji erdê wî derînin û ji bikewin milletê wan, hûnê bibînin ezê çi ji we re bikim.

3- Ezê destê we û rastê û l piyê we ê çepê jê kim û piştre we hemî bi dar bikim.

4- Wan got: bi mîrze, emê vegerin ba Xudanê xwe.

5- Em bê sûç in, gunehkî me ew e ku me bawerîya xwe bi ayetên Xudanê/ ji me re sandiye/anîye û ji ber vê yekê tu tola xwe ji me hiltînî, Xudanê me, sebir bide me, dilê me bi ... û me misilman bimirîne.

6- Mezinên qewmê Fir'ewn jê re got: Ma tu berdidî ku Mûsa û miletê wî di vî de fesadîyê bikin û dest ji te û ji Xudayên te berdin? Fir'ewn got, emê zarokên wan bikujin û dotên wan bihêlin û emê wan bixin bin destê xwe.

17- Mûsa ji qewmê xwe re got: hêvîdarên Xuda bibin û sebir bikin, erdên dinyê mulkê Xuda ne, li gora daxwaza xwe ji evdên xwe ji kijkî/re dixwaze dide, di dawîyê de yên ku ji Xudayê xwe tirsîyan in serdest dibin.

18- Wan lê vegerand û got: berî hatina te em Fir'ewn em diêşandin û piştî hatina te jî em me diêşîne. Mûsa got: heye ku/ Xuda dijminên we wî biedinê bifetisîne û erdê wan bide we bi berîya lê dixwaze bizane hûnê bi hunermendî we bicerîbîne û emelê we nas bike.

129- Me av, baran û zad û fêkîyên miletê Fir'ewn kêm kir. û ew pê şîdand ta ku ew çavê xwe vekin û bîr bibin.

130- Gava miletê Fir'ewn qencîyek didît, digot: ev heqê me ye, û pîsîtiyek an ... li gava xiratîyek bi ser man de dihat/ digot: ev şeametê Mûsa û peyayên di wî ye, wan sekr nedikir, ku qencî û xirabî bi emrê Xuda çêdibin, ji xwe ... piranîya wan nezan in tê nagehîn.

131- Wan ji Mûsa re got: bi her çi mûcîze jî çêkî em bi sihra te na yên zeft kirin û em bawerîya xwe bi te na yênin.

132- Ser wî ew bi bayên xurt û lehîyên dijwar û bi belaya kulî, qumil, beq, mişk û şidandî ava wan kire û xwînda kir (bi xwîn) lê wan nefsmezinî kir, ew miletekî asê û gunehkar bû.

133- Û gava mesaxîyeke giran bi ser wan de hat/ ji Mûsa re gotin: Mûsa .. ji Xudanê xwe ku man heyna te û wî da ew ehdek heye/ ji bo me dia ji bo bike, ku em ji vî mesaxîyê xelas bibin, û ku em pak bûn emê bawerîya xwe bi te bînin û berdin bila lawên Israîl bi te re vegerin miletê xwe.

134- Lê gava me ew jê xelas kir û dema bi wî anîna gotina wan hat, wan hextê xwe şikênand û/ji gotina xwe zivirîn.

135- Hin meki wan dem bi ayetên me ve didan dan û pê bû nedibe me tola xwe ji wan hilanî û me ew di behra Qulzimê de xeniqand.

98- Ma ew çawan dikarin/ Xwedê bizanin û jê ewle bibin jî bi teme mûminên ku/ ziyan xwe windakirine ewle ne.

99- Ma gelo ku cihê û miletê winda bûyî girtin e û mîratxurên wan bûne bû na bin ku heke me bixwesta em dikarî bûn cezayê/ gunehkên wan bidin û dilê wan mor bikin ta ku ew nekarin bibihîsin?

100- Em ji te re qisetên wan gundan dibêjin, ji wan re pêxemberên Xuda bi mûcîzan hati bûn, lê wan berî hatina pêxemberan derew bi wî Xuda ve didan piştî hatina wan ji dîsa derew bi wî ve dan, ha wekî Xuda dilê wan kafiran mor kirî bû/dikin jî dilê mûminên ku bawerîya xwe na yênin mor dike.

101- Li me dît ku piranîya wan li ser bextê xwe ne mane û soz û qerara xwe şikênandine, ew bi tevî wan fasiq in.

102- Piştî wan me Mûsa bi ayetên me şand nik Fir'ewn û mezinên wî xelkê wî, lê Fir'ewn û peyayên di wî Mûsa êşandin û binêre dawîya wan fesadkeran çito bû!

103- Mûsa got: Fir'ewn, ez pêxemberê Xudanê erd û ezmana me.

104- Ez bi emrê Xuda pêxemberê wî me, ez di heqê Xuda de/ rastîyê dibêjim, ji bal Xudanê me bi mûcîzan hatim nik we, berde bila lawên Israîl bi min re vegerin miletê xwe.

105- Fir'ewn got: heke destê te de mûcîze heye, û gotina rast e ka mûcîza xwe şanî min bide

106- Mûsa kopalê xwe avêt erdê,/ kopal bû marek / bi rastî

107- Destê xwe ji bin xwe derêxist destê wî ronahî bû û biriqî.

108- Mezinên xelkê Fir'ewn gotin: ev sihirbazekî zehreza ye.

109- Jeli Qibtîyino .. ev sihirbaz dixwaze we ji welatê we derîne berdina we çi ye, hûn çi dibêjine.

110- Mezin xelkê Fir'ewn ji Fir'ewn re gotin: ji Mûsa û Harûn ra mileke bike me bena mûminên xwe bişîne bajarên me in ...

111- bila hemî sihirbazên me ên hêja bikin.

112- Sihirbaz hatin nik Fir'ewn û gotin heke me zora wan bir ji me re şabaşekî heye.

113- Fir'ewn got: belê hûnê ji nêzîkên min bibin.

114- Sihirbazan got: Mûsa .. tu destpê bikî an em, kî bes aletên xwe ên sihrê davêne erdê?

115- Mûsa got: hûn destpê bikin û gava ew aletên sihrê xwe davêtin erdê çav li ber dilê xelkê, bi çavê wan re bû, qey sihrekî mezin bi ser wan de girtî bû ..

116- Me ji wehî ji Mûsa kir ku tu kopalê xwe bavêje erdê, wî ew avêt erdê bû dirbeke bû kopal şehmar bû û aletê sihirbazan daqurtand.

117- Rastî aşikar bû û kirina sihirbazan a bikêr hatî sek kirin.

118- Zora sihirbazan hatî bû bûn, şerpeze bûn û vegeriyan ba xwe.

119- Sihirbazan secde kirin û gotin:

120- û got: Me bawerîya xwe bi Xudanê erd û ezmanan anîye,

121- bi Xudanê Mûsa û Harûn.

98– Ma em çawan dikarin/ Xwedê bizanin û jê ewle bibin jê bi tenê mûsnên ko/ eylê xwe winda rêya xwe şaş kirine ewle ne.

99– Ma gûn ko ciht û miletên winda bûyî gîştin e û mûsatxwazîn wan bûne. bû na bin ko heke me bixwesta em dikarî bûn cezayê/ gundê wan bidin û dilê wan mor bikin ta ko ew me karin bibihîsin?

100– Em ji te re qiseten wan gundan dibêjin, ji wan re pêxemberên Xuda bi mûcîzan hatî bûn, lê wan berê hatina pêxemberan derew bi alî Xuda ve didan piştî hatina wan ji disa derew bi alî wan ve dan, her weha Xuda dilê wan kafiran mor kirî bû/ dûn jê dilê mûsnên ko bawerîya xwe na gênin mor dike.

101– Û me dît ko pirareya wan li ser benta xwe ne ma ne û rê û qewa xwe şikênandine, ze bitirê wan fasiq in.

102. Piştî wan me Mûsa bi ayetên me şand nik Fir'ewn û sereken xelkê wî, lê Fir'ewn û peyayên wî Mûsa êşandin û binêre dawîya wan fesadkeran çito bû!

103– Mûsa got: Fir'ewn, ez pêxemberê Xudanê erd û ezmana me.

104– Ez bi emrê Xuda pêxemberê wî me, ez di heqê Xuda/ rastîyê de dibêjim, ji bal Xudanîme bi mûcîzan hatim nik we, bide bila lawên Israîl bi min re vegerin welatê xwe.

105– Fir'ewn got: heke destê te de mûcîze heye, û gotina rast e ka mûcîza xwe şanî min bide

106– Mûsa kopalê xwe avêt erdê,/ kopal bû marek /bi rastî

107. Desti xwe ji berikê xwe derêxist. destê wî rohnak bû û biriqî.

108– Mezinên xelkê Fir'ewn gotin: ew sihirbazekî şehreza ye.

109– Jeli Qiblîyino.. ew sihirbaz dixwaze we ji welatê we derîne bavêtina we ci ye, hûn çi dibêjin?

110. Mezin xelkê Fir'ewn ji Fir'ewn re gotin: ji Mûsa û Harûn re/ bişkîk me bina mûsnên xwe bişîne bajarên me û mezin

111 – bila hemî sihirbazên me ên hêja bikin.

112– Sihirbaz hatin nik Fir'ewn û gotin heke me zora wan bir ji mere şahaşekî heye.

113. Fir'ewn got: belê hûn jî yê ji nêzîkên min bibin.

114– Sihirbazan got: Mûsa .. tu destpê bike an em, ki aletên xwe ên sihrê dayne erdê?

115– Mûsa got: hûn destpê bikin û gava ew aletên sihrê xwe dane erdê tûs ket dilê xelkê, bu çavê wan reş bû, qey sihrekî mez. bi wan re de girtî bû..

116– Me jî wehî ji Mûsa re kir ko ew darê xwe bavêje erdê, wî ew avêt erdê bi lez bikin kopal şehmar bû û aletê sihirbazan da qurtand.

117– Rastî aşikar bû û kirina sihirbazan a bikêr hate rûh kirin.

118– Zora sihirbazan hatî bû birin, şerpeze bûn û vegerîyan ba xwe.

119 – Sihirbazan secde kirin

120 – û got: Em me bawerîya xwe bi Xudanê erd û ezmanan anîye,

121 – bi Xudanê Mûsa û Harûn.

85– Bi tirs, derew û hîlebazîyê xelkê ji rêya/ rastîyê şûnda me dûr vegerandin, û me xwest ko xelk rêya/ xwe a rast şaş bike, û bûnin bûna xwe, hûn bindik bûn me ji kerema xwe hûn zar û zêçên û rizqê me zêde kir û bûnin herçakê xwe, gelo dawîya miletên ko fesadîyê kirî bûn çawan bû?

86– Heke hin ji we bawerîya xwe bi pêxemberîtîya min tînin û hinên din inkar dikin, heta ko Xwedê di nav hûn we de hikmê xwe bide sebr bikin, ji ber ko hakimê çêtir Xuda ye.

87– Ji qewmê Şu'eyib yên ko nefsmezin kirî bûn gotin: ko Şu'eyib.. emê te û mûsnên ko bawerîya xwe bi te anîn ji gundê xwe derînin, meger ko hûn li ser dînê miletê me vegerin! Şu'eyib got: em çawan dikan li ser dînê we vegerin, em jê ikrah dikin

Şu'eyib got:

88– Piştî ko Xuda me ji dînê we xelas kirîye, çawan em dikarin vegerin ser dînê we û derew bi alî Xuda ve bidin; em venagerin ser dînê we meger ko Xuda/ bixwaze û ji me re emir bike, zanîna Xudanê me dora her tiştî digire, me xwe sipartîyê Xudanê xwe, Xuda di nav beyna me û we de bikuna xwe li gora rastî û edaletê, Xudayê min hakimê çêtir û mediritir tu î.

89– Sereken qewmê Şu'eyib ên kafir ji yên din re got: heke hûn ko heke we bindestîya Şu'eyib kir yekcar zerar dikin.

90– Erd bejiha dilê wan pereçiqî û/ li ser rûyê xwe/ ketin û mirin. ziyanê wan getiya

?

91– Yên ko derew bi alî Şu'eyib ve da bûn ji belikin û ji geş ji mala xwa winda bûn, yên ko derew bi alî Şu'eyib ve da bûn di dinya û axiretê de ziyanker bûn.

92– Şu'eyib dev ji qewmê xwe berda û got: qewmê min.. min emrên Xuda şanî we da û şîret li me kir, êdî ji bo çi xema qewmê miletekî kafir bixwim.

93– Gava me ji gundekî re pêxemberekî dişand û wan derew bi wî re didan me xelkê wî gundî bi dest tengî û nesaxîyê dêşand ta ko ew bi bibin û nefsmezinîyê ne kin.

94– Piştre me ji wan re bedila xizanîyê xweşî da û ew dewlemend bûne, wê A çaxî man disa nefsmezinî kirin û gotin: bav û kalên me jî kezeta xweşî û nexweşîyê tam kirine lê em ji nişka ve ezabekî giran girtandin man û wan bêr ne hişbûn ko Xuda wan biêşîne.

95– Heke xelkê gunda bawerîya xwe biaranîyana û ji Xuda tirsîyana bibana me ê ji wan re ço rizq û genciya erd û ezmanan bidaya, lê ew/ derew bi alî pêxemberên Xuda/ dane me ew êşandine li gora endî wan êşandine.

96– Ma xelkê gunda bû na bin û na tirsin ji ezabê me ko dikare bi şev, bi ser wan de bê..

/gava ew radizin

97. Ma xelkê gunda ewle ne û na tirsin ji ezabê me ko dikare di nav rojê de bi ser wan de bê.

Sûreyê Bedenan

Du sed û pênç ayet in di Mekê de dahatine.

Bi navê Xudayê pak ê dilovan li mihrivan

1- A.L.M.S re ji vê miraz çiye Xuda dizane

Ev kitêbekea ji te re dahatiye, hikmên vê kitêbê ji xelkê re bide zanîn û heke ew derew li alî te ve didin ,diluteng nebe, bi hikmê vê kitêbê kafiran bitirsine û li mirovên bawermend pê bike

2- Tabiê Quranê ku Xuda dîtin ku Xuda ji we re daye dahatîn û ji Xuda pê ve tu kesî ji xwe re mekin delil û pey wî nekevin lê hindik in ewên ko lê dihên (…) dikin (lê yên ko çavê xwe vedikin û (…) dikin hindik in)
3- Me çend bajarê kafir û dîn-nezanan xira kirine û belayê me an bi şev an di nav rojê de gava wan rahet dikir (piştî nîvro ,dema razanê de) ji nişkê ve, li ser wan de hat.
4- Gava belayê me li ser wan de hat (ket) gotina wan ev bû : ev kedê destê me ye Xudê me diêşîne ,her wekî em ji zalima bûn
5- Emê ji miletên ko ji wan re pêxember hate şandin wê (…) : hon tabiê Pêxemberên xwe bûne û ji pêxemberan dê (…): bindestiya we kirine.
6- Emê emelê wan yek bi yek pêş wan bikin . em emelê wan dizanin , gava wan ew dikirin, em hazir bûn.
7- Di roja piştdamiyê de çeyî û neçeyiya wan wê bêne mêzîn kirin , ev emre Xuda ye û heçî ko çeyiya wan ji neçeyiya wan girantir e ji ezabî xelas dibin û digehên qenciya Xudê
8- Lê yên ko neçeyiya wan girantir e ew zalimên nefsa xwe ne û bikevin dojehê ji ber ko wan derew bi alî ayetên me ve dane.
9- Me jî we re erd kiriye mal û zeviyê we û piyên we tê de kaim kirine û e bi cot û dan û (…) rizqê we daye lê ji me yên ku şikirdar in kêm in
10- Me bav û kalen we afirandin û ji we re di zikê diya we de şikla we dan û pişt re me ji melyaketan re got secde bikine ademî , ji şeytên pê ve melyaketan hemî secde ji adem re kirin, lê tene şeytan nefsmezinî kir û ji secdekiran nebû.
11- Xuda jê re got : seba çi te bêemriya min kir û ji ademî re secde ne anî , wî got: ez jê çêtir im , te ez ji agirî û adem ji herîğe afirandin .

12- Xuda got : dakeve erdê , ji buhuştê derkeve, yên ko nefsmeziniyê dikin na be ku tê de rûnên,me tu bêqedir kiriye.
13- Şeytên got : Heta roja piştdaniyê mihletê bide min
14- Xuda got: Me ji te re mihlet daye, tu ji mihletdayiyan i
15- Şeytên got : herwekî te ez ji riya te a rast derixistim, ji qe ne ve ez jî evden te bixapînim û ji riya te a rast derînim.
16- Ne xwe ezê ji pêş û paş ,ji çep û rast (tekilê wan bibim) bi ser wan de bêm , wan bixapînim , bi eqlê wan bileyîzimê tu pirêza wan bibînê , û binêrî ko piraniya wan ne şikirdarê qenciya te ne.
17- Xuda got : Ji vir derkeve , here biqeşe, ezê dojehê li te li çêliyên te li peygên ko bêar perişan û şerpezeyî bi ya te dikirine tejê bikim.
18- Xuda got : Adem , tu û jina xwe di buhuştê de rûnin û ji hez tiştê wê lig ora daxwaza xwe bixwin lê nêzîkî wê darê nebin an ne hon ji zalima dibin.
19- Şeytên ew xapandin ta ku ew navranên xwe ên veşartî bibinin û ji wan re got : Xudanê we xwarina fekiyê vê darê ji we re heram kiriye ta ko hon melyaket nebin an her ne jêr, mirina we hebe.
20- Ji wan re sond xwar û got : bimêzin ez şîretkerekî çak im, xeyr û qenciya we dixwazim.
21- Adem û hewa bi ya Şeytan kirin û ew jî ketin tora wî û wan ji fêkiya wê darê xwarin , hema her du navran tazî bûn (…) û bi pelên darên buhûştê dest bi weşartina navranên xwe kirin. Xuda banê wan kir û got : Ma min ji we re ne goti bû ji fekiyê vê darê nexwin , m amin ji we re ne gotibû Şeytan dijminê (ev der di fotokopiyê de derneketiye -dawiya rûpela duyem)
22- Adem û Hewa go . Xudayê me , bê emriya te kir, em zalime nefsa xwe bûne ,heke tu di gunehê me borî û me ne digihînê piyariya xwe dîn û azinê te me winda dike.
23- Xuda got : Dakevin erdê û tê da lomî şeytan weke dijminê hev bijên û heta wextekê dinya wê bibe mala we û tê da zadê we jî dê peyda bibe .
24- Xuda got : Divê hon dinyayê de bijîn û tê de bimirin û di axê de bên veşartin û di roja piştdaniyê de jê bêne derxistin.
25- Gelî Lawên adem… me ji we re cil da dahatin heta ko hon laşe xwe ê tazî bikin.(laşe xwe ê tazî veşêrin) û me ji we re cilên xemilandî jî da dahatin , lê bizanin ko cil û xemlê spehîtir bawerî û, ji Xuda tirsîyar bîne; ev ayetekî ji ayetên Xuda ye ,heye ko hon bîr dikin.
26- Gelî lawên Adem … guhdariya şeytên nekin , wî yê ko cilên dê û bavê we bir ,ew tazî man û navranên hev û dîtin û seba vê emelê şeytên her du jî ji Buhuştê hatine derxistin

. şeytan û eşîra wî we dibîne . lê hon wan na bînin , me şeytan kiriye heval û berdevkê mirovên ko baweriya xwe ne anîne.

27- Gava ew Meke pûtparêziyê tiştine xirab dikin û ji wan re tê gotin dev ji kirine wan tiştên bêkêr berdin , dibêjin bav û kale me jî wisa dikir , ew emrên Xuda ne , Xuda bi pêkanîna wan ji me re emir kiriye.Pêxemberê min beje: Xuda bi pêkanîna tiştên xirab emir nake . ew tiştên ko nizanin bi aliyê Xuda ve didin.

28- Pêxemberê min bêje : Xudayê min bi kirina rastî û edaletî emir kiriye, emrê wî naskirina yekîtiya Xuda ye. Xuda emir kiriye ko hon mizgeftan de berê xwe bidin qiblê û bi dilpakî û bawerî banê wê bikin.

29- Her wekî Xuda hon afirandine, honê dîsa vegerin ba Xwedî. Xuda ji mirovan hinekî gîhand rastiyê û hinekî din, lig ora kedê wan hişt reyeke şaş de. Wan ji Xuda pê ve Şeytan jî xwe re kirin heval û ji xwe re dibêjin qey gihaştine riya rastiyê.

30- Gelî lawên adem … gava hon diçin mizgeftê cilên xwe ê pak û xemilandî bi xwe bikin, bixwin û vexwin lê zîakeriyê mekin , Xuda ji ziakaran hez nake.

31- Bêje: kê tiştên delal û spehî ko însan pê xwe dixemilîne û zad û fêkiyên erdê ko rizqê mirovan e û Xuda ji kerema xwe ji bo evden xwe afirandiye, heram kiriye.Tu tiştên çak û spehî di jiyana dinyayê de ji bawermendan re dana Xuda ye, di dinyayê de mirovên ne bawermend jî jê para xwe dibin, lê di axiretê de , her tiştên Xuda ê çak bi tenê ji bawermendan re ye . em bi vî avayî ayetên xwe şanê xelkê didin ta ko ew l (f)er ? bibin.

32- Bêje: Xuda (…) (…) kirina tiştên ne çak û zina û xedariyê bê rê êşandina xelkê û nefsmeziniyê, vexwarina şerabê, heram kiriye Xuda dîsa heram kiriye heke hon her çend ji tu delil û hicat nîne bê ewiya Xuda dikin û pûtên xwe dikin hevberê me û eger tiştên ko hon nizanin bi alî Xuda ve didin.

33- Ji bo êşandina her miletekî arê Xuda wextek li cem xwe daniye , divê wexta xwe de kêm û zêdayî tê de (…)

34- Gelî lawên adem … ko me ji we re , ji we pêxember dan û wan ayetên me şanê we kirin, yên ji w eko baweriya xwe tînin û xwe islah dikin bizan ko ji bona wan tirs nîne û ew xemgîn nabin.

35- Lê yên ko derew bi alî ayetên me ve dan û li her ayetên me nefsmezinî kirin , ew agirketî ne û tê de her dimînin.

36- Ma ji mirovê ko derew bi alî Xuda û ayetên wî ve dide kafirtir kiye? Emelê wan li nik Xudê û hatiye nivîsandin, nar e û ew cezayê xwe wê bibinin, ko dema mirina wan tê şandiyê we (ezraîl) ji wan wê bipirse: Kanê Pûtên w e ko li we . Ji Xuda pê ve ji wan

re jê perestin dikirî bun, lê vegerînin û bejin : Pûtên me winda bûne û em di heqê nefsa xwe de şehdetiyê didin, em kafir bibûn.

37- Ji wan re wê bê gotin : bi komên cin û însanên (…) we re bikevin dojehê, gava miletekê ket agirê û rastî pêşiyên xwe hat   bi hev û du lanetê dikin û her milet di heqê pêşiya xwe de wê bêje Xudayê me, wan riya me şaş kir, cezayê wan du cara bike. Xuda wê bibêje: cazeyê we hemiyan du car in.lê hon pê nizanin.

38- Selfê pêşîn ji ên dine re bejin: hon bi çi ji me baştir in , hon jî weke me ne lezeta ezabê ko kedê bêdînîtiya we ye tam bikin.

39- Yên ko derew bi alî ayetên me ve dane û li ber ayetên me nefsmezinî kirine ji wan re dergehên ezmanan venabin û ew nakevin buhuştê heta pê de ji kema şûjinekî deveyek bibore.Ew kafiran bi vî awayî diêşin

40- Nivên û lihêfa wan dojeh e. Em cezayê zaliman bi vî heda didin.

41- Lê yên ko baweriya xwe anîne û qencî kirine bila bizanin Xuda barê tu kesî ji taqeta wê zêdetir nake, ew digehîn buhuştê û tê de her dimînin.

42- Emê dile wan ji (…) û desesê pak bikin. Di dora mal û bexçeyên wan de avên zelal wê biherikin û ewê pê dilxweş bibin û bibêjin : pesin ji Xuda ye ,ye em ji Xudayê xwe şikirdar in yê ko em kirin riya rastiye û em anîne vê derê, heke ji kerema wî ne buwa em digihiştin vê nîmetê, pêxemberên Xudanê me hatin wan rastî şanî me dan û em ketin riya wan û me bêemriya wan ne kir. Dema ko ewê buhuştê ji dûr ve bibinin, emê banê wan bikin û bibêjin wan bedêla qenciya ko me di dinyayê de pêk aniye ev e buhuşta ko me da ne.

43- Yên ko ketine buhuştê banê mirovên dojehketî wê bikin û bibêjin : tiştê ko Xuda ji me ra wad kiribû me peyda kiriye, gelo we jî seh kiriye ko Xuda wada xwe digire û gotina wî heq e. Dojehketî wê bibêjin : belê û bankerek ban bike û bêje : laneta Xudê li zalima ne.

44- Yên ko xelkê ji riya Xuda şunda vedigerînin û riya wan şaş dikin roja axîretê înkar kirine û kafir bûne.

45- Di nav beyna buhuşt û dojehê de _beriyek heye û di Arafê de mirovên hene ko ne ketine buhuştê lê lavekarê bihuştê ne, ew ehlên buhuşt û dojehê ji rûyê wan nas dikin, ji berk o rûyên ehle buhuştê germ û rûyê ehlên dojehê reş in û ji ehlên bihûştê re dibêjin : silav ji we re.

46- Û gava çavê wan dikeve ehle dojehê dibêjin : Xudanê me , ji   xwe me hevalê dojehketiyan neke.

47- Ehlê Arafê banê mezinên kafiran dikin , ji ber ko ew wan ji rûyê wan ên reş nas dikin û dibêjin : ne piraniya (…) û hevalên we , ne jî nefsmeziniya we,we ji êşa agirî xelas nekir.

48- Ehlê Arafê heçî misilmanên belengaz hene wan şanî kafiran wê bikin û bibêjin : we sond dixwar û digot : tu cara rehma Xuda nagihe wan bêçareyan û ew na kevin Buhuştê, di vê deme ji wan misilmanan re wê bê gotin : bikevin buhuştê, ji we re tirsa ezen nîne û hon xemgîn na bin.

49- Ehlê dojehê ji yên buhuştê re wê bêjin , ji me re ji ava buhuştê û ji zadê ko Xuda rizqê we kiriye bidin em t3iha û bircîne ta ko em bixwin û vexwin , ehle buhuştê wê vegerînin wan û bejin : Xuda ji kafiran re xwarin û vexwarina buhuştê heram kiriye.

50- Wan henekê xwe bi d3inê xwe dianî û bi jîyêna dinyayê hati bûn xapan. Herwekî wan derew bi alî ayetên me ve didan û ayetên me înkar dikirin û hatina vê roja axîretê ji bîra kiri bûn, em jî wan îro ji bîr dikin û di dojehê de dihêlin.

51- Me ji wan re kitêbekê anî ko ew bi û hikmên Xuda bi tefsîla wan dibêje û ew kitêb ji bo bawermendan riya rastî û rehmetê ye.

52- Ew ji xwe re dibêjin gelo gotina xwedê wê bête cîh? Dema ko wê bibêjin her wekî Xuda gotiye çê dibe, yên kol i gora emre Xuda ne meşiyane, emrê wî avêtine pişt guhê xwe û bê emriya wî kirine wê bibêjin : wilo em seh dikin ko pêxember bi emrê xuda hatine , pêxember heq in , gelo kes heye ko mehdera me bike , çê dibe ko emê vegerin dine û ne weke berê lê îcar tiştên qenc pêk bînin. Em ezabdarên nefsa xwe ne , mala xwe bi destê xwe hilweşandine, pûtên wan winda dibe û nabe arîkarê wan û ew di ezabê de dimînin.

53- Xudanê we Xuda erd û ezman di nav şeş rojan de afirandine û textê xwe ava kiriye û xistiye bin piyê xwe ,bi emre wî lez û bez ruj û şev dikevin pey hev û hev û du (…) , roj , heyv û ster jî bi emrê wî hatine xuliqandin û bindestiya wî dikin. Ma emr û ferman û xilqet û afirandin ne di destê Xuda de ne? Xuda yekê mezin û mihenk e, Xuda xudanê erd û ezmana ye

54- Ji Xudayê xwe re dizî û aşikare diayê bikin û di diakirinê de û gava ji Xuda lavekanê tiştekî ne giran bin , Xuda ji mirovên bê rêz û rêzik hez na ke.

55- Piştê ko dinya bi bawerî û edaletê çak bûye tê de fesadiyê nekin. Dilê we de tirs û hêviya kerema Xudê jê re diayê bikin, rehmet û kerema Xuda ji qencîkeran re nêzîk e. (nêzîkê qencîkera ye)

56- Dîsa bi emrê Xudê ba liba dibin,ewran tenin û mizgîniya baranê didin, û ba ewrên giran davêjin di ser erdê hişk û mirî re û pê baran dibare û zad û giya û her wekî ew ji erdê

mirî zad û giya didin gihaştin niha jî ewên mirîyan vejînin û wan jig ora wan derînin , mezinahî û qudreta Xwedê tînin bîra xwe û hêz bibin.

57- Bi destûra Xwedê hatina erdê xurt û baş çak û baş e. Û hatina qelp û qels hindik û jar e, em ayetên xwe şanî xelkê didin ta ko ew şikirdar bibin…

58- Me Nuh ji qewmê wî re rêkir û wî got: qewmê min ji Xudayê xwe re ibadet û perestişê bikin , ji wî pê ve tu Xuda nîne, ko we bi ya min nekir ez ditirsim ko hon di rojekê mejin de bi ezabekî giran wê bêne êşandin.

59- Mezinên qewmê Nûh jê re gotin: Em dibînin ko te riya xwe yekcar şaş kiriye.

60- Nûh bi wan vegerand û got : Min riya xwe şaş nekiriye, ez pêxemberê Xudanê erd û ezmana me.

61- Ez emrên Xuda şanî we didim û şîretan li we dikim û bi kerema Xwedê tiştên ko hon pê nizanin ez dizanim.

62- Ma hon ecêbmayî dimînin ko Xwedê ji kerema xwe ji we re ji we pêxemberek şandiye û ew emrên Xuda şanî we dide , we di eazbî ditirsîne.heta ko hon ji Xudayê xwe tirsiyar bibin û heke Xuda destên xwe dide bigehin rehmet û qenciya wî

63- Qewmê wî derew bi alî Nûh ve dan, me Nuh û peyayên di wî ko di pê re di gemiye de bûn ji mirinê parast û yên din ko derew bi alî ayetên me ve dane di tufanê de fetisand , ji ber ko ew kor bûn wan rastî ne didît.

64- Me ji qewmê Ad re birayên wan Hûd şand; Hûd got : Ji Xudayê xwe re perestişê bikin, Ji Xuda pê ve tu Xuda nîne, ma hon ji Xudayê xwe ne tirsiyar in?

65- Ji mezinê qewmên wî yên ko kafir bibûn gotin: em dibînin ko te riya xwe şaşkiriye û nik dilê me gava tu dibêjî ez pêxemberê Xuda me ,tu derewan dikî.

66- Hûd got: Min tu car riya xwe şaş nekiriye, Xuda ez şandim ,ez pêxemberê Xudanê erd û ezmana me.

67- Ez emrên Xuda şanê we didim û bi dilpakiyê şîretan li we dikim.

68- Ma hon zendemayî dimînin ko Xwedê ji kerêma xwe ji we re, ji we pêxemberek şandiye û ew emrê Xudanê we şanî we dide, û ji we re dibêje, ji Xwedê bitirsin ? Bînin bînin bîra, Xuda hon daniye cihe qewmê Nûh û bejn û bal û xurtiya we ,ji miletên din bilintir û zêdetir kiriye , qenciya xwedê bînin bîra xwe heye ko hon digehin rehmeta wî xelas dibin

69- Kafirên qewmê Hûd jê re gotin : ma hatina te ji ber vê yekê ye ko em bi tenê ji Xuda re ibadetê bikin û dest ji pûtên ko bavên me perestîşa wan dikirin bikişînin ? Heke gotina te rast e ka vî ezabê ko tu me pê ditirsînî şanî me bide.

70- Êdî hon misteheqê ern û ezabê Xuda Xuda bûne ? da hon bê hicet û delîlên Xwedê seba pûtên ko we û bavê we ji xwe re li gorê eqlê xwe kirine Xuda neyartiyê bi min dikin ? Xwe ne lezînin , honê bimirin, di hêviyê de bimînin, ez jî bi we re di hêviyê de bimînim.
71- Me Hûd û peyayên di wî, ko bi gora emrê dînê wî meşiya bên ji xirabiyê felitand û mirovên qewmê di wî ên din ko derew bi alî ayetên me dane û baweriya xwe ne anîne fetisand û wan ji binî qut kir.
72- Me ji qewmê Semûd re birayê wan Salih şand , wî ji qewmê xwe re got: Qewmê min ji xuda re îbadetê bikin. Ji wî pê ve Xuda nîne, Xuda ji we re delil û hicetên xwe şandiye. Ew deveya ko bi emrê xuda ji we re ji zikê zinarekê derê xistiye mucizeya Xwedê ye" berdên bila ew deveya ha di erdê Xuda de biçêre û dest bi vê ne din û jê re tu xirabiyê nekin , an ne êş û ezabekî giran bi ser we de tê.
73- Bînin bîra xwe ko Xwedê hon daniye cihê qewmê Hud û ji we re welatek da ta ko hon di deşta wî de qesra xwe ava bikin û di çîyayên wê de jî li ser terş û zinarên wê xaniyên xwe çekin , Qenciya Xwedê bînin bîra xwe ,şikirdanê Xudayê xwe bibin. Û di erdê de fesadiyê ne kin.
74- Ji qewmê salih yên ko nefsmezinî kirine ji mirovên din re ko belengaz dihesibên û baweriya xwe anî bin û bi henekî gotin : Ma hon dizanin ko Salih Pêxemberê Xudanê xwe ye û bi emrê Xuda hatiye pêxembertiyê dike? Wan got : belê em dizanin ko ew pêxemberê xudaye û me baweriya xwe pê aniye .
75- Yên ko nefsmezini kiri bûn ji bawermendan re got : wê dînê ko we pê baweriya xwe aniye em inkar dikin.
76- Û rabûn deveya ko Salih ji bo wan ji zikê zinarê derêxiayi bû şerjêkirin û gotin : lo Salih heke tu bi rast pêxemberê Xwedê yî ka ji vî ezabê Xudê ko te em tirsandin werîne!
77- Bi emre Xuda erd hejiya recfînek gişte wan ,dile wan perçiqî li ser singê xwe ketin û mirin.
78- Salih destê xwe ji wan û got : min ji we re emrên Xuda dan zanîn û şîret li we kirin. Lê hon ji şîretkeran hez na kin.
79- Lê Lût ji qewmê xwe Sedûm re got: Ma hon dixwazin neçeyî û xirabiya ko tu kes ji beriya we ne kiriye, bikin
80- Hon dev ji jinan berdidin û nêzikê mirovan dibin, hon qewmekî (…) Ziaker in.
81- Jê re cuhabê qewmê wî ev bû : Her wekî Lût dixwaze ko em dev ji kêfa xwe berdin, Lut û peyayên dê wî ji gundê xwê derînin.
82- Ji jina wî pê ve ko bi dizî kufir dikir me Lût û lêzimên di wî hemî xelas kir

83- Û me li ser qewmê wî baraneke giran û têr kevin da barîn, binêre dawiya kafirên ko pêxembertiya pêxemberên Xuda inkar dikin çito ,
84- Û me ji qewmê Medyan re birayê wan Şieyib şand . Wî ji wan re got : Yekîtiya Xuda nas bikin ji we re û ji tu kesî re ji Xuda pê ve Xuda nîne , hicet û delîlên Xwedê ji me re hatiye , di dan û standinê rast bipîvin û bikêşin heqê tu kesî nexwin! Û zerarê negîhinin wan her wekî dinya te islah kirin êdî tê de fesadiyê ne kin , heke we baweriya xwe aniye lig ora emrê min bimeşin ev ji we re çêtir e.
85- Gelê mirovîno… bi tirs , derew û hîlêbaziyê xelkê ji riya Xuda a rast şûnda we dîn vegerandin , û ne xwazin ko xelk riya xwe a rast şaş bike, û bînin bîra xwe, hon hindik bên me ji kerema xwe hon zar û zêç û rizqê we zêde kir û bînin berçavê xwe, gelo dawiya miletên ko fesadiyê kiri bûn çawan bû ?
86- Heke hin ji we baweriya xwe bi pêxemberîtiya min tînin û hinên din înkar dikin, heta ko Xwedê di nav bêra we de hikmê xwe bide sebir bikin, ji berk o hakimê çêtir Xuda ye.
87- Ji qewmê Şieyib yên ko nefsmezî kiribûn got in: Lo Şieyib … emê te û mirovên ko baweriya xwe bi te anîne ji gundê xwe derînin , meğer ko hon li ser dînê miletê me vedinin . Şieyib got : Em çawan dikan li ser dînê we vegerin , em jê ikrah dikin
88- Şieyib got : Tiştê ko Xuda me ji dînê we xelas kiriye , çawan em dikarin vegerin ser dînê we û derew bi aliyê Xuda ve bidin ; em venagerin ser dînê we meğer ko Xuda bixwaze û ji me re emir bike , zanîna Xudanê me dora her tiştî digire , me xwe sipartiye Xudanê xwe, Xuda di navbeyna me û we de hikma xwe li gora rastî û edaletê , Xudayê min hakimê çêtir û mezintir tu î.
89- Serekên qewmê Şieyib ên kafir ji yên din re got : bizanin ko heke we bindestiya Şieyib kir yekcar zerar dikin.
90- Erd hejiya dile wan perçiqî , ziravê wan qetiya û li ser rûyê xwe ketin û mirin.
91- Yên ko derew bi alê Şieyib ve da bûn helikin û (…..) qey ji mala xwe winda bûn, yên ko derew bi alî Şieyib ve da bûn di dinya û axiretê de ziyankar bûn.
92- Şieyib dev ji qewmê xwe berda û got : qewmê min…min emrên Xuda şanî we da û şîret li we kir, êdi ji bo çi ez xema miletekî kafir bixwim.
93- Gava me ji gündeki re pêxemberekî dişand û wan derew bi wê ve didan me xelkê wî gundî bi desttengî û nesaxiyê diêşand ta ku ew hîn bibin û nefsmeziniyê nekin.
94- Tiştê me ji wan re bedêla xirabiyê xweşî da û ew dewlemend bûne, wê çaxê wan dîsa nefsmezinî kirin û gotin : bav û kalên me jî lezeta xweşî û nexweşiyê tam kirine lê em ji nişka ve ezabekî giran gihande wan û wan bîr ve kirbûn ko Xuda wan biêşîne.

95- Hekê xelkê gunda baweriya xwe bianiyana û ji xuda tirsiyar bibana , me ê ji wan re rizq û qenciya erd û ezmanan bidaya, lê ew her wekî derew bi alê pêxemberên Xuda ve dane, me ew lig ora emelê wan êşandine.

96- Ma xelkê gunda hîn nabin û na tirsin ji ezabê me ko dikare bi şev gava ew radizên li ser wan de bê..

97- Ma xelkê gunda ewle ne û na tirsin ji ezabê me ko dikare di nav rojê de li ser wan de bê.

98- Ma ew çawan dikarin (…) xwedê bizanin û jê ewle bibin. jê bi tene mirovên ko eslê xwe winda , riya xwe şaş kirine ewle ne.

99- Ma yên ko cîh û welatê miletên winda bûyî girtin û mîratxwarên wan bûne bîr na bin ko heke me bixwesta em dikarîbûn cezayê gunehê wan bidin û dile wan mor bikin ta ko ew ne karin bibihîzin?

100- Em ji te re qisetên wan gundan dibêjin , ji wan re pêxemberên Xuda bi mûcîzan hatî bûn, lê wan berî hatina pêxemberan derew bi alî Xuda ve didan pişte hatina wan jî dîsa derew bi alî wan ve dan her wekî Xuda dilê wan kafiran mor kiri bûn jî dile mirovên ko baweriya xwe nayênin. Mor dike.

101- Lê me dît ko piraniya wan li ser bextê xwe ve mane. Û soz û qerara xwe şikênandine, bêtirê wan fasiq in.

102- Pişte wan me Mûsa bi ayetên me şand nik Firewun û serekên xelkê wî , lê firewun û peyayên di wî Mûsa êşand û binêre dawiya wan fesadkeran çito bû !

103- Mûsa got: Firewun , ez pêxemberê Xudanê erd û ezmana me.

104- Ez bi emre Xuda pêxemberê wî me , di heqê Xuda de rastiyê dibêjim , li bal xudanê me bi mûcizan hatim nik we , berde bila lawên Israil bi min re vegerin welatê xwe.

105- Firewun got: Heke destên te de mucize hene , û gotina rast e ka mûciza xwe şanî min bide.

106- Musa kopalê xwe avêt erdê, kopal bû marek bi rastî .

107- Destê xwe ji berika xwe derêxist destê wî rohnak bû û biriqî.

108- Mezinên xelkê Firewun gotin : ew sihirbazekî şehreza ye.

109- Gelî Qiptîyino.. ew sihirbaz dixwaze we ji welatê we derîne , tevsîra we ci ye, hon çi dibêjin ?

110- Mezinê xelkê Firewun ji Firewun re got : ji Musa û Harûn re wilo tiştik nebê (…) mirovên xwe bişîne bajarên me ên mezin…

111- Bila banî sihirbazên me ên hêja bikin.

112- Sihirbaz hatin nik Firewun û gotin heke me zora wan bir ji me re şabaşekê heye .

113- Firewun got: belê hon ji xulamokên min bibin.

114- Sihirbazan got : Mûsa… tu destpê bikî an em, kî aletên xwe ên sihrê dayne erdê ?

115- Mûsa got : hon destpê bikin û gava ew aletên sihre xwe dane erdê tirs ket dilê xelkê , ber çavê wan reş bû , qey sihrekê mezin bi ser wan de girti bû.

116- Me wehî ji Mûsa kir ta ko ew darê xwe bavîjê erdê , wî ew avêt erdê kopal bi derbekî bû şehmeran û alete sihirbazan daqurtand.

117- Rastî aşîkarbû û kirina sihirbazan a bêkêr hate seh kirin.

118- Zora sihirbazan hati bû birin, şerpeze bûn û vegeriyan ba xwe .

119- Sihirbazan secde kir .

120- Û got: me baweriya xwe bi Xudanê erd û ezmanan aniye,

121- Bi Xudanê Mûsa û Harûn.

122- Firewun got : beriya izna min we baweriya xwe bi wî anî ? Niho (…) we seh dikim, we soz û qerara xwe bi Mûsa yek kiriye. Ta ko hon qewmê vî welatî ji erdê wê derînin û bikevin welatê wan , honê bib3inin ezê çi ji we re bikim.

123- Ezê destê we ê rastê û piyê we ê çepê jê kim û piştre we hemî bi dar bikim.

124- Wan got: Binêre , emê vegerin ba Xudanê xwe.

125- Em bê sûç in, gunehê me ew e ko me baweriya xwe bi ayetên Xudanê me ko ji me re şandiye aniye û ji ber vê yekê tu tola xwe ji me hiltînî, Xudanê me , sebir bide me ,dilê me bişedîne û me misilman bimirine.

126- Mezinên qewmê Firewun jê re got: Ma tu berdidî ko Mûsa û miletê wî di vê de fesadiyê bikin û dest ji te û ji xudayên te berdin ? firewun got : emê kurê wan bikujin û dotên wan bihêlin û emê wan bixin bin destê xwe.

127- Mûsa ji qewmê xwe re got : hêvîdarên Xûda bibin û sebir bikin, evden dinê miletê Xuda ne, bi gora daxwaza xwe ji evden xwe ji kijkî re dixwaze dide, di dawiyê de yên ko ji Xudayê xwe tirsiyar in serdest dibin.

128- Wan lê vegerand û got : berî hatina te Firewun em diêşandin û piştî hatina te jî ew me diêşîne . Musa got : hey eko Xuda dijminên we wê bifetisîne û erdê wan bide we lê dixwaze berî her tiştî we biceribîne û emelê we nas bike.

129- Me av , baran û zad û fêkiyên miletê Firewun kêm kir û ew pê şidand ta ko çavê xwe vekin û fêr bibin.

130- Gava miletê Firewun qenciyek didît digot : ev kedê me ye, û şikirdar nedibûn, lê gava xirabiyek bi ser wan de dihat qewmê Firewun digot : ev şeameta Mûsa û peyayên di wê ye, wan seh nedikir , ko qencî û xirabî bi emrê Xuda çêdibin, ji xwe piraniya wan nezan in tê nagehin.

131- Wan ji Mûsa re got . her çi mucize jî çêkî em bi (…) te nayên zeft kirin , û em baweriya xwe bi te nayênin

132- Ser vê me ew bi bayên xurt û lehiyên dijwar û bi belayê kulî, qimil, mişk şidand ,ava wan xwîndar kir (bi xwîn) lê wan nefsmezinî kir , ew miletê asê û gunehkar bû.

133- Gava nesaxiyeke giran bi ser wanda hat wan ji Mûsa re gotin: Mûsa… Ji Xudanê xwe ko nav beyna te û wî de ehdek heye ,ji bo me diayê bike ta ko em ji vê nesaxiyê xelas bibin , ko em jê pak bûn emê baweriya xwe bi te bînin û berdin bila lawên Israîl bi te re vegerin welatê xwe.

134- Lê gava me ew jê xelas kir û dem abi cîhanina gotina wan hat , wan bextê xwe şikênand û ew ji qerara xwe zivirîn.

135- Her wekî wan derew bi ayetên me ve dan û pê (…) me tola xwe ji wan hilanî û me ew di behra (…) de xeniqand.

136- Me lawên Israil ko di destê Firewun de jar dihatin hesibandin kirin mîratxwarên erdê rojhilat û rojavayê Şam û Misrê , welatên ko me miqedes kiriye û herwekî lawên Israîl xudansebir bên dîtin ko gotina Xuda hate cîh û me qesr û serayên bilind ko Firewn û miletê wî ava kir bûn hilweşand.

137- Me bi selametî lawên Israîl ji avê derbas kir û gava ew gihaştin welatekê ko ji pûtê xwe re perestiş dikirin nezanên lawên Israîl ji Mûsa re got: heke tu ji me re jî pûtekî weke pûtên vê miletê bianiya me ê jê re perestiş bikira. Mûsa got : we mezinahiya Xwedê seh ne kiriye ,hon miletekê nezan in;

138- Hal û dawiya wan pût parêzan xirab û emelê wan bêkêr e.

139- Mûsa ji lawên Israîl re got : Ma hon ji Xuda pê ve Xudayekê dixwazin, Xuda we ji hemî miletên din çêtir girtiye.

140- Bînin bîra xwe … me hon ji destê Firewunê ko zor li we dikirin, kurên we dikuştin û dot û keçên we dihiştin xelas kir; Xuda hon bi wan ezabên giran bi hewayekê diceriband.

141- Me ji Mûsa re sîh şev mihlet dabû heta ko (…) bigire û piştre me jê re deh şevên din jî mihleta da, pê mihleta wî timam kir û Mûsa ji birayê xwe Haron re got : tu bibe nîmênendeyê min , qene be qenciyê bike û ne keve riya fesadkaran.

142- Gava mihletê Mûsa timam bû û deng û axaftina Xuda bihist got: Xudayê me ji kerema xwe berdê ezê te bibinim . Xuda got : tu nikarî min bibînî lê mezeke pêşiya xwe , wî çiyayê dibînî ,heke ew çiya cîhê xwe de awa tu jê min bibînî , û gava Xuda di ser çiyê re derbaz bû çiya perçiqî,dengekî mezin ji çiya hat û ji tirsa dilê Mûsa borî û ket erdê ,gava ew bi hişê xwe hat got: Xudanê min ê mezin , min (…) kiriye ko tu nayê dîtin ,ez tobedar bûme û bawermendê pêşîn ez im.

143- Xuda jê re got : Mûsa bê vê axaftina min û te û bê pêxembertiyê min tu ji hemî mirovan çêtir girtiye ; tiştên ku ez ji kerema xwe didim te bike û ji şikirdaran bibe.

144- Me ji bo Mûsa di tewratê de li ser her tiştî şîret û pendên me û hikmên dîn û dinyayê bi tefsîla wan nivîsandiye ; Mûsa tu wan bi dilekî xurt û pak bibe û ji qewmê xwe re emir bike. Bila ew jî li gora hikmên Tewratê bimeşin. Ezê dawiya fasiq û gunehkaran şanî we bidim.

145- Ezê yên ko di danyayê de bê rê xelkê diezibînin û nefsmeziniyê dikin, na gihînim ronahiya ayetên xwe , ji xwe ew hemî ayet û delîlan bibinin jî baweriya xwe bi wan nayînin ,riya rastî û çeyiyê pêş xwe de peyda bikin jî nakevinê (tê de na meşin) heke reyeke xwar dibînin dikevinê , ji berk o wan derew bi alî ayetên me ve dane û bala xwe nadine riya rastiyê, bîr nabin, jê bêhay in.

146- Yên ku derew bi aliyê ayetên me ve dane û roja axiretê înkar kirine emelê wan ên qenc jî di axiretê de bi kêrê wan nayê. Ewê bi gora kedê xwe berpirsiyar bibin û ezebê bikişînin

147- Tiştê ko Mûsa çû çiyê tûrê û ji xwadê xwe re îbadet dikir qewmê wî ji miletê Fîrewn bi emanete heykelekê golikekê bûn, golik bi awayekî hati bû çêkirin ko ji deve wê deng dihat. Ma wan nedidît û bîr nedibûn ko wê golikê bi wan re xeber nedida û nikarî bû riya rastiyê şanî wan bide; lê wan ew ji xwe re kir Xuda û ji zaliman bûn.

148- Gava ew ji ibadeta golikî poşman bûne û wan seh kir ko riya xwe şaş kir wan got : heke rehmet û piyaniya Xuda ne gihe me û Xwedê dê gunehên me ne bore em ji ziyankaran dibin.

149- Gava Mûsa vegeriya ba qewmê xwe evirî û xemgîn bû , gote wan : pişte öûna min we çi îşekî xirab kir , hon çima hevîdarê emrê Xudayê xwe û vegera min ne mane ? mûsa rûpelên Tewratê danê erdê û destê xwe avêt porê birayê xwe girt û ber xwe kişand, Harûn got: kurê diya min ,miletê min ez jar kirim , wan ez bikuştama, qedrê min neşkîne û ber nede ko xelk bi hev ketina me şabibin, û ji min ne xeyide û bawer neke ko ez ji zaliman im.

150- Mûsa got: d. gunehên min û birayê min bibore û me bigihîne Xudanê min . rehm û pêyaniya xwe, yê dilovantir tu î.

151- Yên ko golik birin û ji xwe re kirin Xuda di axiretê de bi ezabî Xuda wê bêne êşandin û di dinyayê de jî sefîl û şepeze bibin. Xuda cezayê derewkeran bi vî awayî dide.

152- Lê yên ko xirabî kirine û piştre tobedar bûne û baweriya xwe anîne divê bizanin ko Xudanê te di gunehên tobedaran dibore,Xuda dilo(van e)

153- Tiştê ko erna Mûsa borî , rûpelên Tevratê hilanî, di wan rûpelan de ji bona mirovên ko ji xudanê xwe tirsiyar in mizginiya efî û rehmeta Xuda û riya rastiyê nivîsandî bûbû.

154- Mûsa di dema ko me jê re emir kiri bû ji qewmê xwe kafir mirov bijartin, û gava ew mirovên ha ketin recfînekekî giran Mûsa got : Xudanê min ,heke te bixwesta bere jî, gava ko wan ji golikê re ibadet dikirin , dikarî bû min û wan bifetisînî, gelo seba gunehkariya qewmê me dixwazî me biedimînî nezaniya wan. Emre te ye, te dixwest û ew nezan wan bi hikmên xwe riya her kesê ko dixwazî şaş dikî û her kesê ko dixwaze digîhîne ser riya rastiyê, delil û sermîyanê me tu ê, di gunehên me biborîne ,me bigîhîne dilovaniya xwe , efikarê çêtir tu î .

155- Ji kerema xwe di dinyayê û axiretê de qencî û xweşiyê bike para me, emê vegerin ba te. Xuda got : ez bi ezabê xwe her keşê ko dixwazin diêşînim û rehm û piyaniya min dora her tiştî digire, ezê di gunehên mirovên ko j imin ditirsin zekatê xwe didin û baweriya xwe bi ayetên min anîne biborim,ew ji rehm û piyaniya min (di fotokopiye de derneketiye. S. Ulugana)

156- Yên ko bindestiya pêxemberê min Muhamed- ko bi xwe nezan e lê bi wehyên min riya rastiyê şanî xelkê dide- dikin û ji xwe wan di kitêbên xwe Tevrat û Încîlê de delîlên hatina wî dîtine ,bila bizanin ko Muhamed ji wan re bi kirina qenciyê û bi ne kirina xirabiyê emir bike û xwarina tiştên baş ji wan re helal û xwarina tiştine kirêt û kirina tiştên bêkêr ji wan re heram bike û hikm û qeydeyên dînê wan ên giran sivik bike. Yên ko baweriya xwe bi Pêxembertîya wî tînin , qedrê wî digirin (…) kuştinê de arikariya wî dikin û bi gora emrên Qurana ko jê re hate dahatin dimeşin ew ji ezabê dojehê xelas dibin û digehîn buhuştê.

157- Pêxemberê min bêje : Gelî mirovino… ez pêxemberê Xuda me û ji bo we hemiyan hatime , Xudayê ko xwediyê milkê erd û ezmana ye ,ji wî pê ve tu xuda nîne , yê ko sax dike vedijîne û yê ko dimirînê ew e, ji baweriya xwe pê xuda û pêxemberê wî yê ko bi xwe nezan e û bi wehyên Xuda riya rastiyê şanî xelkê dide- bêmin her wekî

pêxember jê baweriya xwe bi Xwedê û emr û kitêbên wî aniye, bindestiya P3exember bikin li gorê emrên wî bimeşin ta ko hon bigehin riya rastiyê.

158- Ji kewmê Mûsa birek ? heye ko xelkê digehînin riya rastiyê û li gora emre Xuda dimeşîn û hikmê xwe lig ora edaletê didin.

159- Me lawên Israîl ku dwanzde bin û her yekê ji wan bû miletekê mezin , gava Mûsa ji bo xelkê xwe av xwest , me jê re wehî kir û got : bi çoyê xwe liv î kevirê bide ,wî bi çoyê xwe lê da, ji nişkê ve ji wî kevirî duwanzde kanî der bûn û her birê xelkên Mûsa delavê di xwe nas kir û me di germiya deşta Sihê de bi ewrê sîh da we û me ji we re gezû û kutefir da dahatin û me destûra xwarina wî zad3e çak da we , we bi serhişkiya xwe zilm ne li me, lêbelê li nefsa xwe dikir.

160- Bînin bîra xwe, me ji we re got : bikevin vî gundê û ji zadên wî bi qasê daxwaza xwe bixwin , ji deriy3e w3e li ser çokan derbaz bin û bi poşmanî bibin tobedarên gunehên xwe ta ko Xwedê jî toba we qebûl bike , ji ber ko xwedê xweşiya mirovên qenc bêtir dike.

161- Ji wan yên ko ezabdarê nefsa xwe bûne gotina me gohertin û pê fesadî kirin me ji ezmênan belayekê mezin li ser wan de anî ji ber ko wan zilm dikir.

162- Pêxemberê min … ji wehiyan (…) (…) xelkê gundê leva avê bipirse , xelkê vê gundî her çend ji masîvanî di roja şemî de heram bûbû, wan masîvanî dikirin , masî bi tenê di roja şemî de nêzîkî leva avê dibûn û di rojên din de ne dihatin dîtin û me seba (…) û seba gunehkariya wan bi vî avayî diceriband û dişidand.

163- Ko bi kirina masîvaniyê gunehkar ne bibûn , şîreta nekirina mesîvaniyê dikirin got : hon li miletekî ko Xuda wê biedimîne an bi ezabekî giran dê biêşîne, çima şîretan dikin ? wan got : me bi vê hemayî mazereta xwe şanî Xudanê xwe didin, eceb hey eko xelkê gund ji xudayê xwe tirsiyar dibin û dest ji masîvaniyê dikişînin

164- Gava yên ko masîvanî dikirin guh li şîreta şîretkaran nedan me şîretkerên riya qenciyê ji nav wan xelas kirin û yên mayîn seba fesad û neçeyiya wan bi ezabekî girand êşandin.

165- Her wekî wan dest ji masivaniyê ne kişandin , ew ji rehm û piyaniya me dûr ketin û me ji wan re got : bibin meymûn û ew sefîl û şerpeze bûn.

166- Bîne bîra xwe … Xuda emir kiriye ko wehê heta roja pişdaniyê bi belayên kuştin û mihaceret û cizye û hokiyê şermiran û şerpeze bibin ,Xuda gunehkaran bez diêşîne û toba tobedaran qebûl û wan efîw dike, Xuda pizan û dilnezm e.

167- Me cuhî li dinyayê belav kirine. Hin ji wan baweriya xwe bi Bezma Muhemed anîne û ew ji qencîkeran bûne û ewên din baweriya xwe ne anîne û bawermend nebûne

, em wan carna bi qencî û carna bi xirabiyê diceribînin û wan dişidînin heta ko vegerin ser riya Xuda a rast .

168- Selfê ko piştî wan hat her çend jî ji bav û kale wan Tevrat ji wan re , ma ew hînê hikmên wê bûbûn ji bo xatirê çend peran hikmên Tevratê diguhartin digotin , Xudan di gunehên me dibore û her çi ji wan re dihat dayîn bi helal be heram be , dikirin berika xwe, ma wan li gora hikmên Tevratê soz ne da bûn ko di heqê Xwedê de rastiyê bejin û wan Tevratê de ev tişt xwendine û hikmê wê seh kirine ; bona mirovên ko ji Xudayê xwe tirsiyar in mala xweştir mala axiretê ye, gelo ew (…) bûne.

169- Yên ko bi gora hikmên Kitêbê dimeşin û nimêja xwe bi şertên wê pêk tînin divê bizanin ko ew sewabê qencîkeran winda nakin.

170- Me çiyayê Tûrê weke sîhekê giran di ser sere cuhiyan ra da sekinandin û cuhî bawerdikin ko ew çiya (…) (…) ser wan , me ji wan re got: tiştê ko em didin we bibin û bi dewleteki xurt hînê hikmên wê bibin, qedrê Tevratê bigirin, li gora wê bimeşin heta ko hon ji Xuda tirsiyar bibin.

171- Wê demê bîne bîra xwe . Heçî mirovên ko di vê dinyayê de wê bêne afirandin bi emre Xuda hatin pêşiya wî , û (xuda ew kirin şahidê hev û du) xuda gote wan : Ez ne Xudanê we me ? Wan got : bele ,û em şahid in ko tu Xudanê me yî Me (…) (…) ko em roja piştaniyê de ne bejin ,em (…) nehatine , em jê bêhay bûn.

172- Heta ko ew nebêjin bav û kalên me pûtên xwe dikirin hevber û hempayê Xuda , em jî çêliyên wan bûn û me jî weke wan kir ,seba gunehên bav û kalê me tu dixwazî me biezibînî ?

173- Em bi vê hewayê ayetên xwe şanê wan dikin ta ko wan dest ji kufrê berdin û ew yekîtiya Xuda nas bikin û bikevin riya rastiyê .

174- Ji cuhiyan re qiseta vê mirovê beji ko ji kitêbên xuda ,pêxembertiya Muhemed sehkir bû ,lê piştre ji dexsa xwe we ev hikmê Xuda veşart û ket pey Şeytên û har bûbû.

175- Heke we bixwesta, me (…) wê bilind dikir lê ew timakar bû, ji fesadiyê hez kir û ji riya Xuda derket ,ew mîna seyeke ko bi biqewirînîan û qevirînê zimanê xwe derdixe û weha helhelkêlikê dide û bêhna xwe distîne, û yên ko derew bi alî ayetên me ve didin jî weke wê ne ; lê wan qiretan ji cuhiyan re bibêje ta ko bibînin

176- Halê mirovên ko derew bi alî ayetên me ve dane û zalimên nefsa xwe bûne ,gelek kirête; ji çavê insan derketine, ne ji dînê Mûsa ne.

177- Her kesê ko Xuda kiriye ser riya rastiyê gihaye rastiyê û her kesê ko Xuda riya wî şaş kiriye digehe ezabekî giran.

178- Me ji bo dojehê pir cin û insan xelq kiriye , dilê wan cin û insanan heye lê rastiyê seh nakin , cavê wan heye lê delîlên yekîtî û mezinahiya Xwedê nabînin, guhê wan heye lê ayetên Quranê nabihêzin, ew mîna heywana ne û hey eko ji heywan jî kêmtir in lê pê nahesin.

179- Navên Xuda ên Spehî hene ,gava hon diayê dikin navên wî ên spehî bejin , jê re bavê Isa an navekî mîna wê lê nekin. Nekevin pey mirovên ko ketine riya xwar ,navê Xuda diguhêrin pê û bêdêvêtiyê dikin ew cezayê xwe di axîretê de wê bibînin

180- Di navbeyna miletan de ko me afirandiye miletek heye ko riya rastiyê pêş xelkê dikin û pê li gora edaletê dimeşin.

181- Lê yên ko derew bi alê ayetên me ve dan emê wan bi awayekê ew nikarin tê bigehin nerm nerm biezibînin.

182- Ez mihletekê jî didim wan lê bizane ko ew ji destê min nafilitin li gor daxwaza xwe gotina min wê bê cîh.

183- Ma ew sen nakin ko pêxember ne dîn e ,heke ew bi şev bi ern şiret li wan kiriye bîr na bin ko pêxember wan bi ezabê ditirsîne û gazî wan dike ta ko ew bikevin riya rastiyê.

184- Ma ew naxwazin çavê xwe vekin li milkê erd û ezmanan û li tiştên ko Xuda di wan de xuliqandiye nimêzin. Bi mezinahiya Xuda û bi hikmetên wî bîr bînin û bibînin hey eko dema mirina wan nêzik bûye ? Heke wan niho baweriya xwe bi Quranê neyinin gelo piştre baweriyê bi çi wê bînin.

185- Yên ko Xuda riya wî şaş kiriye bê arîkar e û kes nikare wî bigîhîne riya rastiyê ,Xuda wan di serhişkî û asêbûna wan de lal û zendemayî dihêle.

186- Ji te wê bipirsin ; ji me re dema rabûna qiyametê bibêje, bêje wan , dema wê Xuda li cem xwe daniye ji wê pê tu kes pê nizane ,ko dema wê hat Xuda şanê xelkê bide dema roja piştdaniyê ji mexlûq û erd û ezmanan ê evden xuda re nas (…) Ji wan re ew giran dihat, qiyamet ji nişkê ve wê bê, xelk ji te bipirsin û wê pê bidin erdê û bejin tu dizanî lê tu ji me vedişêrî, bêje, bi tene xuda pê dizane. Lê piraniya xelkê b3ir nabin û tê nagehin.

187- Ez nikarim qenciyê bigîhinim nefsa xwe û xirabiyê ji xwe dûr bikim, ew tu emre Xuda a li gora daxwaza wî çêdibin

188- Heke min veşartî nas bikira min ê qencî û xweşiyê bi başahi bixista destê xwe û jarî û neçeyî ji xwe dûr bikira .Ez bi tene pêxemberê Xuda me ,gunehkaran bi ezabê ditirsînim û ji qencîker û bawermendan re mizgîniya buhuştê didim. Xuda me ji nefseki ji Adem xuliqandiye ,û dîsa ji adem jina wî Hewa afirandiye û adem nêzîkî Hewa bûye

,her wekî Adem nêzîkî jina xwe bû ye .Hema avis bû û barekî sivik hilsigirt û digeriya, gava barê Hewa giran bû, her du ji Xudanê xwe re ibadet kirin û gotin: heke tu ji me re zarekî pak didî em şikirdarê te dibin

189- Ku gava Xuda ji wan re zarokekî pak da ,wan ew kir hevberê navê Xuda , lê Xuda mezin û bilind e gotina wan nagihe wî

190- Ma ew pûtên xwe ko nikare xelq bike,biafirine û ji xwe mealûq û (…) afirandin dixwazin bikin hevberê Xuda ?

191- Pût ne dikarin arikariya wan bikin û ne jî dikarin gava tene şikestin xwe jê biparêzin .

192- Heke we banê muşrîkan dikir û dibêjine wan bikevin riya rastiyê ew guh nadin we ,banê wan bikin ew nekin jî wan re yek e, bîr nabin.

193- Gelî mişrîkino …pûtên we ko, we kiriye hemberî Xwedê û ji Xuda pê ve ji wan re jî îbadetê dikin, bizanin ko wek we mexlûq in, heke hon dilrast in ko banê wan bikin û bila ew ji we re vegerînin

194- ma dest piyên pûtên we hene ko bimeşin,destê wan hene ko bigirin,çavên wan hene ko bibînin , guhê wan hene ko bibihîzin?Bêje banê pêutên xwe bikin , bila ew di heqê min de heçî ji destê wan tê şunda nehêlin , ez ne ji wan , ji Xudayê xwe tirsiyar im.

195- Delîl û sermîyanê min Xuda ye, yê ko Quran da ‘u Siltan û Padişahê bawermend û qencîkaran hemî ew e

196- Pûtên we ko hon ji Xuda pê ve ji wan re jî ibadete dikin bizanin ko nikarin ne arikariya xwe û ne jî arikariya we bikin.

197- Gava ku tu banê wan dikî û dibêjî wan bikevin riya rastiyê ew na bihîsin û tu mêzedikî ko ew li te dimêzin, lê te nabînin.

198- Sûçên xelkê bibore ,bi pêkanîna xeyr û qenciya şîretan li xelkê bike û ji nezan û sefîlan rîyê xwe bizivirîne dev ji wan berde

199- Heke Şeytan dixwaze te ji riya Xuda derîne, Xuda bîne bîra xwe û arikariya wî bixwaze,Xuda bihistiyar û zana ye.

200- Yên ko ji Xuda tirsiyar in , gava dihesin ko şeytan wesvesayê bi wan dike,dixwaze wan bixapîne,Xuda tînin bîra xwe ,arîkariya wî dixwazin û çavê wan vedibe, bîr dibin û ji destê Şeytan difilitin.

201- Şeytan birayên xwe kafiran têxin rêke şaş û ew tê de dimeşin û nikarin jê derkevin.

202- Heke tu ji wan re ayetekî nû ve anî, ew ji te re dibêjin : te çima ji xwe re ayetekî çênekir? Bêje : ayetên ko ez ji we re tînim wehyên Xuda ne ,û ez li gora emre Xuda dimeşim,ayetên Xuda ronahiya dila ye, bi wan rastî û nerastî ji hev dibin û mirovên ko baweriya xwe bi wan tînin digehin rehmet, qencî û rastiya dînê Xudê.

203- Gava Quran tê xwendin (…) , guh bidinê ,bibihîsin ta ko bigehin rehmet û piyariya Xudê.

204- Pêxemberê min , ji dil û can , bi dia û viazê ,sibê û êvarê Xudanê xwe bîne bîra xwe , jê tirsiyar bibe û bê ko dengê xwe bilind bikî ,navê wî zikir bike û ji mirovên ko Xudanê ew ji bîr bikin nebe.

205- Yên ko li ba Xuda ne , melyaketên Xuda li ber Xwedê asê nabin, nefs meziniyê nakin ,jê re dia û perestişe dikin û jixwedê re secde dikin.